

Rolnummer 5116
Arrest nr. 12/2012 van 2 februari 2012

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 1798 van het Burgerlijk Wetboek, zoals gewijzigd bij de wet van 19 februari 1990, gesteld door het Hof van Beroep te Luik.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters R. Henneuse en M. Bossuyt, en de rechters E. De Groot, A. Alen, J.-P. Snappe, T. Merckx-Van Goey en F. Daoût, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter R. Henneuse,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij arrest van 21 februari 2011 in zake de vennootschap naar Roemeens recht « Gabro Job Center SRL SC » tegen de bvba « J.Y.C Concept » en anderen, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 28 februari 2011, heeft het Hof van Beroep te Luik de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 1798 van het Burgerlijk Wetboek, zoals gewijzigd bij de wet van 19 februari 1990, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet indien het in die zin moet worden geïnterpreteerd dat het een rechtstreekse vordering enkel toekent aan de onderaannemer in de eerste graad ten aanzien van de bouwheer en aan de onderaannemer in de tweede graad ten aanzien van de hoofdaannemer, en niet aan de onderaannemers in de derde graad en verder ? ».

Memories zijn ingediend door :

- de vennootschap naar Roemeens recht « Gabro Job Center SRL SC », die keuze van woonplaats doet te 4000 Luik, rue des Augustins 32;

- de bvba « J.Y.C Concept », waarvan de maatschappelijke zetel is gevestigd te 4100 Seraing, Voie du Belvédère 3A;

- de Ministerraad.

De bvba « J.Y.C Concept » en de Ministerraad hebben memories van antwoord ingediend.

Op de openbare terechtzitting van 11 januari 2012 :

- zijn verschenen :

. Mr. S. Levatino *loco* Mr. J.-P. Douny, advocaten bij de balie te Luik, voor de bvba « J.Y.C Concept »;

. Mr. L. Burnon *loco* Mr. P. Coenraets, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers F. Daoût en A. Alen verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeskil*

Bij het Hof van Beroep te Luik wordt door de vennootschap naar Roemeens recht « Gabro Job Center SRL SC » hoger beroep ingesteld tegen het vonnis dat op 8 oktober 2009 door de Rechtbank van Koophandel te Luik is gewezen, die voor recht heeft gezegd dat de in het geding zijnde vennootschap geen rechtstreekse vordering tegen de bouwheer heeft aangezien die vennootschap ten aanzien van de verschillende vennootschappen-tegenpartijen een onderaannemer in de derde of de vierde graad is.

Het Hof van Beroep te Luik moet antwoorden op de vraag of artikel 1798 van het Burgerlijk Wetboek een rechtstreekse vordering toekent aan de onderaannemer in de derde graad en verder. Het merkt op dat die vraag omstreden is in de rechtsleer en in de rechtspraak en dat het Hof van Cassatie zich daarover nog niet heeft uitgesproken.

Het merkt vervolgens op dat, volgens de meerderheid van de rechtsleer, de rechtstreekse vordering wordt beperkt tot de onderaannemers in de eerste en de tweede graad. Daaruit zou een verschil in behandeling kunnen voortvloeien dat in strijd is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, tussen aannemers die - naar gelang van omstandigheden waarop zij mogelijkwijs geen vat hebben - voor de enen een eerste of tweede onderaannemer en voor de anderen een derde en volgende onderaannemer zijn, aangezien de eerstgenoemden de rechtstreekse vordering kunnen genieten en de anderen niet, terwijl zij zich in een vergelijkbare objectieve situatie zouden bevinden.

Het Hof van Beroep beslist bijgevolg om de hiervoor weergegeven prejudiciële vraag te stellen.

III. *In rechte*

- A -

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

A.1.1. De Ministerraad is in hoofdorde van mening dat de prejudiciële vraag onontvankelijk moet worden verklaard. De gestelde vraag heeft een beperkt onderwerp : zij strekt enkel ertoe van het Hof te vernemen of artikel 1798 van het Burgerlijk Wetboek geldig is wanneer het in die zin wordt geïnterpreteerd dat het het voordeel van de rechtstreekse vordering niet toekent aan de onderaannemers in de derde graad en verder. De verwijzende rechter neemt niet uitdrukkelijk een standpunt in over de interpretatie van de wet. Volgens het Hof van Cassatie staat het evenwel niet aan de justitiële gerechten om een prejudiciële vraag te stellen teneinde het Grondwettelijk Hof een kwestie voor te leggen die betrekking heeft op de controverses die de interpretatie van een norm doet ontstaan.

A.1.2. De bvba « J.Y.C Concept », geïntimeerde voor de verwijzende rechter, is van mening dat de prejudiciële vraag ontvankelijk is. De verwijzende rechter heeft impliciet « een standpunt » ingenomen door de wijze waarop hij de prejudiciële vraag heeft geformuleerd. Hij heeft blijk gegeven van voorzichtigheid door de controverse over de interpretatie van de wet niet te beslechten, om zich aldus niet in een uiterst ingewikkelde situatie te plaatsen, gekneld tussen het gezag van hetgeen hij zelf op grond van artikel 19 van het Gerechtelijk Wetboek zou hebben gewezen en zijn plicht om het arrest van het Grondwettelijk Hof overeenkomstig artikel 28 van de bijzondere wet op het Grondwettelijk Hof na te leven. De prejudiciële vraag, zoals zij door het Hof van Beroep te Luik is geformuleerd, is een gangbare praktijk wanneer er uiteenlopende interpretaties over een wettelijke norm bestaan. De verwijzende rechter heeft het nuttig geacht een vraag te stellen over de bestaanbaarheid, met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, van de in het geding zijnde norm, indien hij in die zin zou moeten worden geïnterpreteerd dat hij het voordeel van de rechtstreekse vordering niet toekent aan de onderaannemers in de derde graad en verder, aangezien dat een mogelijk geval van discriminatie uitmaakt.

Ten aanzien van de prejudiciële vraag

Standpunt van de vennootschap « Gabro Job Center SRL SC »

A.2.1. De appellante voor het Hof van Beroep te Luik merkt op dat de rechtsleer verdeeld is over de vraag of de rechtstreekse vordering de onderaannemer in de derde graad en verder ten goede kan komen, en dat de rechtspraak ertoe zal worden gebracht de vraag te beslechten. Zij merkt op dat het Franse Hof van Cassatie de uitoefening van de rechtstreekse vordering tegen de bouwheer aanvaardt in geval van een keten van onderaannemingen.

A.2.2. Met betrekking tot de aangeklaagde ongrondwettigheid merkt die partij op dat de onderaannemers aan een verschillende behandeling worden onderworpen terwijl het om volkomen vergelijkbare personen gaat, en dat geen enkele objectieve verantwoording die gedifferentieerde behandeling toelaat. Ter ondersteuning van de discriminatie voert zij drie argumenten aan.

In de eerste plaats bestaat het doel dat door de wetgever is nagestreefd, toen hij artikel 1798 van het Burgerlijk Wetboek bij de wet van 19 februari 1990 heeft gewijzigd, erin de onderaannemers tegen wanbetalers te beschermen. De restrictieve interpretatie van artikel 1798 van het Burgerlijk Wetboek maakt het niet mogelijk dat doel te verwezenlijken. Ten tweede lijkt geen enkel objectief element de situatie van de (beschermde) onderaannemer in de tweede graad te onderscheiden van die van de (onbeschermde) onderaannemer in de derde graad. De bescherming zou afhangen van een criterium dat volledig losstaat van de onderaannemer en onbekend voor hem zou kunnen zijn: het aantal opeenvolgende onderaannemingsovereenkomsten dat hem van de bouwheer scheidt.

Ten slotte is het in strijd met het gelijkheidsbeginsel en druist het in tegen de samenhang in de interpretatie van de wetten dat wordt aanvaard dat het voorrecht van de onderaannemer, bedoeld in artikel 20, 12°, van de hypotheekwet, waarvan de inhoud soortgelijk is aan het tweede lid van artikel 1798 van het Burgerlijk Wetboek, een ruime interpretatie krijgt, terwijl dat niet het geval is voor de regeling van de rechtstreekse vordering.

Standpunt van de bvba « J.Y.C Concept »

A.3.1. De geïntimeerde voor het Hof van Beroep te Luik is van mening dat het aan de toetsing van het Hof voorgelegde verschil in behandeling verantwoord is ten aanzien van het doel dat door de wetgever is nagestreefd toen hij artikel 1798 van het Burgerlijk Wetboek heeft gewijzigd. Het mechanisme van de rechtstreekse vordering wijkt af van twee fundamentele beginselen van het verbintenisrecht, namelijk de relativiteit van de overeenkomsten en de gelijkheid van de schuldeisers. De wetgever heeft in naam van een « vergeldende rechtvaardigheid » een voorrecht willen toekennen aan de onderaannemers, maar niet aan eender welke. De uitbreiding van het voordeel van de rechtstreekse vordering tot de opeenvolgende onderaannemers verder dan in de tweede graad is omstreden. De parlementaire voorbereiding maakt het niet mogelijk de kwestie te beslechten. De meerderheid van de rechtsleer en het Hof van Beroep te Brussel hebben gekozen voor een restrictieve interpretatie.

A.3.2. Het aangeklaagde verschil in behandeling is verantwoord ten aanzien van de *ratio legis*. Het door de wetgever aangewende criterium van onderscheid, namelijk de graad in de keten van onderaanneming, is objectief in zoverre het geenszins afhangt van het in aanmerking nemen van de persoon van de onderaannemer, maar van zijn plaats in de « cascade » van onderaannemingen. Uit de parlementaire voorbereiding van de wet blijkt dat het doel van de wetgever erin bestond de onderaannemers te beschermen tegen het risico van een faillissement, en voortaan ook tegen het risico gebruik te moeten maken van de procedure tot gerechtelijke reorganisatie. De ten gunste van de onderaannemers aangebrachte wijziging heeft tot gevolg dat het faillissement van de hoofdaannemer of van de onderaannemer in de eerste graad minder nadelig wordt gemaakt. Het uitbreiden van dat voorrecht tot de onderaannemers in de derde graad en verder zou indruisen tegen dat doel. Het vooraf aan de onderaannemers in de tweede graad toegekende voorrecht zou immers volledig worden « geneutraliseerd » indien achteraf aan de onderaannemers in de derde graad en verder een dergelijk voorrecht zou worden toegekend. Het doel van de wetgever bestond erin het voordeel van een rechtstreekse vordering toe te kennen aan de onderaannemers teneinde ze te beschermen, en niet teneinde ze bloot te stellen aan

een risico van een rechtstreekse vordering die te hunnen aanzien wordt uitgeoefend, met alle nadelen die daaruit voortvloeien, zoals het toenemende aantal geschillen over de uitoefening van de rechtstreekse vordering en het gevolg van algehele onbeschikbaarheid dat aan de uitoefening van de rechtstreekse vordering is verbonden. De primaire functie van de rechtstreekse vordering is trouwens het teweegbrengen van een conservatoir gevolg, met andere woorden een opschorting van alle betalingen die door de bouwheer aan de hoofdaannemer verschuldigd zijn.

Ter ondersteuning van haar stelling voert die partij het arrest van het Franse Hof van Cassatie van 29 mei 1980 aan, waarin de uitoefening van de rechtstreekse vordering tegen de bouwheer in geval van een keten van onderaannemingen wordt aanvaard, maar waarin wordt verduidelijkt dat alle onderaannemers enkel in rechte kunnen treden tegen de oorspronkelijke bouwheer, met andere woorden diegene die zich helemaal aan het begin van de keten bevindt. Enkel dat beroep zou in overeenstemming zijn met de *ratio legis* van artikel 1798 van het Burgerlijk Wetboek.

Die partij besluit dat de aanwezige belangen in evenwicht moeten worden gehouden en dat de toekenning van een bescherming aan de onderaannemers in de derde graad en verder het door de wetgever nagestreefde doel teniet kan doen. Die onderaannemers zijn niet volledig machteloos aangezien zij tegen hun medecontractant in rechte kunnen treden en een voorrecht op de schuldvordering genieten, op grond van artikel 20, 12°, van de hypotheekwet.

A.3.3. De geïntimeerde voor het Hof van Beroep te Luik is ten slotte van mening dat de vergelijking tussen artikel 20, 12°, van de hypotheekwet en artikel 1798 *in fine* van het Burgerlijk Wetboek niet opgaat aangezien die twee bepalingen betrekking hebben op heel verschillende rechtsfiguren, een « waarborg », enerzijds, en een recht om in rechte te treden, anderzijds. Het in artikel 20, 12°, van de hypotheekwet vervatte voorrecht wijkt minder flagrant af van de basisbeginselen van het gemeen verbintenissenrecht. In tegenstelling tot het voorrecht wil de rechtstreekse vordering de schuldeiser en niet de schuldvordering als dusdanig beschermen : het gaat erom hem een recht van voorrang te verlenen teneinde de invordering van zijn schuldvordering te vergemakkelijken, door hem procedurefouten te besparen.

Standpunt van de Ministerraad

A.4.1. De Ministerraad merkt op dat de rechtstreekse vordering afwijkt van het gemeen recht, zoals het Grondwettelijk Hof in het arrest nr. 111/2006 van 28 juni 2006 trouwens heeft gepreciseerd. Het doel van de wetgever, via de wet van 19 februari 1990, bestaat erin de onderaannemers een economische bescherming te bieden en de « cascade » van faillissementen van bouwondernemingen te vermijden. De parlementaire voorbereiding maakt het niet mogelijk de vraag te beslechten of de opeenvolgende onderaannemers verder dan in de tweede graad al dan niet van het toepassingsgebied van artikel 1798 van het Burgerlijk Wetboek zijn uitgesloten. De rechtsleer is verdeeld. Een meerderheid van rechtsauteurs, gevolgd door verschillende rechtscolleges ten gronde, kiest voor een restrictieve interpretatie. Een minderheidsstrekking is van mening dat het doel van de wet en de algemeenheid van de gehanteerde bewoordingen moeten leiden tot het toekennen van het voordeel van de rechtstreekse vordering aan de onderaannemers verder dan in de tweede graad.

A.4.2. In ondergeschikte orde is de Ministerraad van mening dat de prejudiciële vraag ontkennend moet worden beantwoord. De wetgever heeft immers de situatie van de onderaannemer willen verbeteren die te vaak het slachtoffer van de tekortkoming van de hoofdaannemer is. Dat doel wordt bereikt, zelfs indien het voordeel van de rechtstreekse vordering aan de onderaannemers in de eerste en de tweede graad wordt voorbehouden. De Ministerraad is van mening dat rekening moet worden gehouden met de economische ontwikkelingen in de bouwsector : de derde of vierde onderaannemer op een bouwplaats zal de enige of tweede onderaannemer in het kader van een andere bouwplaats zijn; bovendien worden de situaties van ketens van onderaannemingen zeldzaam aangezien een « gespecialiseerde » onderaanneming steeds meer opduikt. In die context volstaat de algehele bescherming die bij de wet van 19 februari 1990 wordt toegekend. Bovendien « zouden de onderaannemers verder dan in de derde graad ook een andere rechtsfiguur kunnen genieten met gelijkwaardige gevolgen als die van de rechtstreekse vordering », namelijk het in artikel 20, 12°, van de hypotheekwet bedoelde bijzondere voorrecht op roerende goederen. De Ministerraad merkt evenwel op dat de interpretatie van die bepaling in de rechtsleer en in de rechtspraak omstreden blijft en dat het bedoelde voorrecht en de rechtstreekse vordering zowel door de aard als door de gevolgen ervan juridisch niet met elkaar kunnen worden gelijkgesteld.

A.4.3. De Ministerraad is ten slotte van mening dat het doel van bescherming van de onderaannemers niet op adequate wijze zou worden bereikt indien elke onderaannemer, op welk niveau dan ook, als een bouwheer

zou kunnen worden beschouwd. Dat zou evenwel het gevolg zijn van de toepassing van artikel 1798 van het Burgerlijk Wetboek in een ruime interpretatie : elke aannemer die zich « hogerop » in die keten bevindt, zou de hoedanigheid van bouwheer ten aanzien van de onderaannemer van zijn eigen onderaannemer op zich nemen, en zulks zonder beperking in de keten. De gevolgen van die situatie zouden rampzalig kunnen zijn op financieel vlak, aangezien elke schuldvordering jegens de medecontracterende aannemer noodzakelijkerwijs onzeker zou worden. Dat zou leiden tot een verslechtering van de economische situatie van de onderaannemers, hetgeen indruist tegen de door de wetgever nagestreefde doelstellingen, alsook tot nefaste rechtsonzekerheid binnen de bouwsector. De Ministerraad besluit bijgevolg dat het aan de toetsing van het Hof voorgelegde verschil in behandeling objectief en redelijk kan worden verantwoord en dat er een evenredig verband bestaat tussen de aangewende middelen en het doel van economische bescherming van de onderaannemers.

A.4.4. De Ministerraad besluit dat artikel 1798 van het Burgerlijk Wetboek de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet schendt wanneer het in die zin wordt geïnterpreteerd dat het een rechtstreekse vordering toekent aan alle opeenvolgende onderaannemers, en dus zelfs verder dan in de tweede graad, en dat het die artikelen niet schendt wanneer het in die zin wordt geïnterpreteerd dat het het voordeel van de rechtstreekse vordering enkel voorbehoudt aan de onderaannemers in de eerste en de tweede graad.

- B -

B.1. Artikel 1798 van het Burgerlijk Wetboek, zoals gewijzigd bij de wet van 19 februari 1990, bepaalt :

« Metselaars, timmerlieden, arbeiders, vaklui en onderaannemers gebezigd bij het oprichten van een gebouw of voor andere werken die bij aanneming zijn uitgevoerd, hebben tegen de bouwheer een rechtstreekse vordering ten belope van hetgeen deze aan de aannemer verschuldigd is op het ogenblik dat hun rechtstreekse vordering wordt ingesteld.

De onderaannemer wordt als aannemer en de aannemer als bouwheer beschouwd ten opzichte van de eigen onderaannemers van de eerstgenoemde ».

B.2. De verwijzende rechter stelt het Hof een vraag over de bestaanbaarheid van dat artikel met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet « indien het in die zin moet worden geïnterpreteerd dat het een rechtstreekse vordering enkel toekent aan de onderaannemer in de eerste graad ten aanzien van de bouwheer en aan de onderaannemer in de tweede graad ten aanzien van de hoofdaannemer, en niet aan de onderaannemers in de derde graad en verder ».

B.3.1. De Ministerraad is van mening dat de prejudiciële vraag onontvankelijk moet worden verklaard omdat daarin een kwestie met betrekking tot de interpretatie van een wet aan het Grondwettelijk Hof zou worden voorgelegd.

B.3.2. Het Hof merkt op dat de door de verwijzende rechter gestelde vraag geen betrekking heeft op de interpretatie van artikel 1798 van het Burgerlijk Wetboek, maar op de

grondwettigheid ervan in de door die rechter gepreciseerde interpretatie. Een dergelijke vraag behoort tot de bevoegdheid van het Grondwettelijk Hof, zoals zij uit artikel 142, tweede lid, 2°, van de Grondwet voortvloeit.

B.3.3. De prejudiciële vraag is ontvankelijk.

B.4. Zowel uit de titel als uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 19 februari 1990 « tot aanvulling van artikel 20 van de hypotheekwet en tot wijziging van artikel 1798 van het Burgerlijk Wetboek met het oog op de bescherming van de onderaannemers » blijkt dat met de rechtstreekse vordering waarin artikel 1798 van het Burgerlijk Wetboek voorziet, de bescherming van de onderaannemer wordt nagestreefd omdat de wetgever heeft geoordeeld dat hij, als partij die vanuit economisch en financieel oogpunt als de zwakste en als het eerste slachtoffer van een faillissement van de aannemer wordt beschouwd, een bijzondere bescherming verdiende :

« T.o.v. de hoofdaannemer bevindt de onderaannemer zich in een economisch ondergeschikte positie en deze relatie kan vergeleken worden met het arbeidsrecht waarin ook dwingende bepalingen werden opgenomen ten gunste van de economisch zwakkeren » (*Parl. St.*, Kamer, 1981-1982, nr. 294/3, p. 6).

Een dergelijke doelstelling strekte, overeenkomstig de regeringsverklaring, ertoe een klimaat van vertrouwen in de bouwsector te herstellen met het oog op de relance van de sector (*ibid.*, p. 2). Dezelfde wet voert tevens ten gunste van de onderaannemer een bijzonder voorrecht op roerend goed in :

« Aldus beschikt de onderaannemer over twee rechtsmiddelen die elkaar niet uitsluiten » (*ibid.*, p. 8).

De wetgever heeft de positie van de onderaannemer willen versterken door voor hem in het voordeel van een rechtstreekse vordering te voorzien :

« Oorspronkelijk werd in 1982 alleen het toekennen van een bijzonder voorrecht voorgesteld, hoewel er steeds discussie zal blijven of zulks nog wenselijk is, vermits het principe van de gelijkheid der schuldeisers steeds verder afbrokkelt.

Uit het debat in de Kamercommissie bleek dat de onderaannemers zo nodig met een kleine wijziging in artikel 1798 van het Burgerlijk Wetboek ook een sterkere positie konden winnen.

Het resultaat was een wetsontwerp waar beide voorgestelde verbeteringen ten voordele van de onderaannemers werden aanvaard » (*Parl. St.*, Senaat, 1989-1990, nr. 855/2, p. 2).

B.5. De verwijzende rechter stelt het Hof een vraag over de bestaanbaarheid, met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, van artikel 1798 van het Burgerlijk Wetboek in zoverre het het voordeel van de rechtstreekse vordering enkel toekent aan de onderaannemer in de eerste graad ten aanzien van de bouwheer en aan de onderaannemer in de tweede graad ten aanzien van de hoofdaannemer, en niet aan de onderaannemers in de derde graad en verder.

B.6. Wanneer de wetgever in een mechanisme van rechtstreekse vordering voorziet, verleent hij aan een derde persoon bij een overeenkomst een eigen en persoonlijk recht dat die persoon uit die overeenkomst put en uitoefent ten aanzien van de schuldenaar van zijn eigen schuldenaar.

B.7. Zoals in de motieven van de verwijzingsbeslissing wordt opgemerkt, interpreteert de verwijzende rechter, steunend op de meerderheid van de rechtsleer, artikel 1798 van het Burgerlijk Wetboek in die zin dat het het voordeel van de rechtstreekse vordering beperkt tot de onderaannemers in de eerste en de tweede graad. Die interpretatie van de verwijzende rechter is gebaseerd op de tekst van het tweede lid en op het feit dat artikel 1798 van het Burgerlijk Wetboek niet ruim kan worden geïnterpreteerd, aangezien een rechtstreekse vordering een van het gemeen recht afwijkend instituut is.

In die interpretatie doet artikel 1798 van het Burgerlijk Wetboek bijgevolg een verschil in behandeling tussen onderaannemers ontstaan naar gelang van hun plaats in de keten van onderaanneming. Enkel de onderaannemers in de eerste en de tweede graad genieten een rechtstreekse vordering, de eerstgenoemde ten aanzien van de bouwheer, de laatstgenoemde ten aanzien van de hoofdaannemer.

B.8. Uit de in B.4 aangehaalde parlementaire voorbereiding blijkt dat de wetgever een bescherming die hij reeds had toegekend aan de metselaars, timmerlieden en arbeiders, heeft willen uitbreiden tot de vaklui en onderaannemers, aangezien elk van die categorieën van personen zich in een bijzondere economische positie bevindt om reden van hun afhankelijkheid ten aanzien van de hoofdaannemer. In de parlementaire voorbereiding wijst niets erop dat de wetgever het voordeel van die bescherming heeft willen beperken tot de

onderaannemers in de eerste en de tweede graad. Integendeel, de wetgever heeft de onderaannemers willen beschermen wegens hun positie van afhankelijkheid en hun economische en financiële kwetsbaarheid. Het druist in tegen dat doel om het voordeel van de rechtstreekse vordering aan de onderaannemers verder dan in de tweede graad te ontzeggen. Het verschil tussen de onderaannemers kan niet redelijk worden verantwoord.

In die zin geïnterpreteerd dat het de rechtstreekse vordering enkel toekent aan de onderaannemer in de eerste graad ten aanzien van de bouwheer en aan de onderaannemer in de tweede graad ten aanzien van de hoofdaannemer, en niet aan de onderaannemers in de derde graad en verder, is artikel 1798 van het Burgerlijk Wetboek niet bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

B.9. Het Hof merkt evenwel op dat artikel 1798 van het Burgerlijk Wetboek ook in die zin kan worden geïnterpreteerd dat het de rechtstreekse vordering toekent aan alle onderaannemers ten aanzien van de schuldenaar van hun schuldenaar, los van hun graad in de keten van onderaanneming. In de parlementaire voorbereiding wijst niets immers erop dat de wetgever de bescherming die hij aan de onderaannemers toekent wegens hun economische afhankelijkheid, heeft willen beperken. Bovendien heeft het tweede lid van dat artikel de begrippen « onderaannemer », « aannemer » en « bouwheer » in het mechanisme van de rechtstreekse vordering willen toelichten. Het kan in die zin worden geïnterpreteerd dat het de regeling uitsluit waarin alle onderaannemers een rechtstreekse vordering ten aanzien van de bouwheer zouden genieten, en dat het aangeeft dat elke onderaannemer over een rechtstreekse vordering beschikt ten aanzien van de schuldenaar van zijn schuldenaar. In die interpretatie doet artikel 1798 van het Burgerlijk Wetboek geen verschil in behandeling tussen de onderaannemers ontstaan en is het niet onbestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

- In die zin geïnterpreteerd dat het de rechtstreekse vordering enkel toekent aan de onderaannemer in de eerste graad ten aanzien van de bouwheer en aan de onderaannemer in de tweede graad ten aanzien van de hoofdaannemer, en niet aan de onderaannemers in de derde graad en verder, schendt artikel 1798 van het Burgerlijk Wetboek de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

- In die zin geïnterpreteerd dat het de rechtstreekse vordering toekent aan alle onderaannemers ten aanzien van de schuldenaar van hun schuldenaar, schendt artikel 1798 van het Burgerlijk Wetboek de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op de openbare terechtzitting van 2 februari 2012.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschaut

R. Henneuse